

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [Lő-
vésztoza], Nr 5.

Scrisorile nefrancaute nu se voru
primi decata numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articolii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre annu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii a:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei u.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 or. de linia, si 30 or. taos'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu deschis
20 or. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 20. nov. 1871.
2. dec.

Itali'a, de la Alpi pana la marea adriateca, — precum dissesse Napoleonu III. — este facuta; dorinti'a cea mai ferbinte a Italiei unite, de a ave capital'a sa cea vechea, este inca implinita. Itali'a ar' potè dara fi multumita si tote silintiele parlamentului si a regimului Italiei trebe d'acù inainte a fi indreptate spre regularea financielloru, destullu de incurcate, si spre organizatiunea poterii armate. De si tendintiele republicane mai sunt inca destullu de pregnante, credemu totu-si ca insi-si corifeii partitei republicane (Mazzini, Garibaldi, etc.) nu voru staru a pune pedece consolidarii unificatului statu si ca dinasti'a lui Victoru Emanuilu, care au binemeritatu de natiune, este assecurata pre tronulu Italiei. Incurcaturele cu Ponteficele nu voru potè causà pericle seriose, parte pentru ca tendintiele capului besericeii cat. nu au radecina in poporu, parte ca acelea nu sunt, si intru impregiurările politice de facia, nu potu fi spriginite neci pre calle diplomatica de poteri, cari de altmintrea ar' potè se aiba cugetu de a le exploata in folosulu politiceii loru. Franci'a si Austri'a, caroru-a se atribuescu assemene cugete, de presentu nu potu face nemica in favorea Ponteficelei, era pentru viitorulu cellu mai de aproape, in locu de a cercà se exploatedie intrigele clicei jesuitice a ultramontaniloru, voru staru a cascigà amiceti'a si pote aliantia regatu lui Italiei, mai alesu facia cu eventualitatea unui resbellu europeanu, in care vechiulu colossu nordicu numai alliatu cu Franci'a si Itali'a (ca-ci Austri'a nu multu ponderedia neci intr'una parte) va potè se dèe peptu cu noulu si plinu de potere imperiu Prussianu, radiematu pre intrega Germani'a federata.

Desvoltarea si constituirea Italiei si a Germaniei, — cea unita, acèst'a federata, — s'a facutu pre socotela Austriei. Intr'unu resbellu aventuale totu numai Austri'a va fi acellu nefericitu statu, care va fi periclitatu de a perde provincie a le caroru locuitori au centrulu de gravitatiune a fara de marginile imperatfiei. Politic'a Dluu Andrassí, aventurosa in a fara si oppressiva in intru, va accelera periculu imminente, ca ci nu aliantia cu Prussaculu, ceea ce se dice ca cerca D. Andrassí, nu cautelele internatiunale voru potè, in timpu de periclu, a scuti si apera statulu ostrungurescu, ci poterea si vointia o va procurá Austri'a numai asié daca va face pace in intru, deci nu prin mesure repressive, nu prin oppressiuni, nu prin fictiuni si doctrine false, nu prin terorismulu minoritatiloru ajunse la potere pre calle artificiosu, ci prin multumirea poporeloru salle, pre callea cea adeverata a drep'ului, cu mesur'a cea dreapta a libertatii si autonomiei. Acèst'a inse Andrassí nu o pote, nu este missiunea lui, d'insulu are alta missiune, carea nu pote aduce frupte bune.

De la fruntarielle Romaniei si d'in capital'a ei, tote scirile câte ni vinu se ocupa forte seriosu de eventualitatea unui resbellu russo austriacu; chiaru si commerciantii mai descepti si-intocmescu affacerile loru asié, încatu unu evinementu ca acellu-a infiricosiatu se nu i afle tocmai nepregatiti. Despre miscările bellice d'in Russi'a potemu fi siguri, pentru ca nu trece una d'ca diuariele europene, ba si celle rusesci, se nu ni aduca câte una scire. Apoi politic'a lui Andrassí inca se dice ca este pornita spre acestu resbellu, vedi bine la spatele Prussacului, si acèst'a are se se intempla catu de curendu (la primavera) pana a nu se potè organisa si consolidá Franci'a. Planulu este bine premeditatu, rezultate inse nu se potu precalculá, pentru ca multi factori voru incurge spre a le produce, pote si factori despre cari nu visamu inca asta di Ddieu se fia cu Romanii, cu natiunea si patri'a loru! ca se-i scape si d'in acestu periclu mare ce bate la usia.

Cei trei delegati ai deputatiloru romani (DD.

Petru Mibali, Dem. Ionescu si Aur. Maniu — lipsindu d. Vinc. Bogdanu) implinira missiunea ce li-se incredintiasse de cãtra collegii loru. Eri in 1. dec. a. c. la 11 ore, vorbira cu ministrulu Bittó, carele — observandu ca neci insa-si mam'a nu cunosce vointia copillulu mutu — i assecurà ca cu ocaziunea numiriloru imminente, va ave in vedere interesele poporulu rom. ceru totodata a fi informatu deplinu si promise a se informá insu-si atatu de la deputati catu si de la dd. functiunari rom. mai innalti cari se afla in Pest'a. In List'a deregatoriloru fipsata pentru Aradu s'a si facutu eri, in urmarele acestei remonstratiuni si prin infuintia unui dep. rom., schimbare de si numai partiale, dar' mai favorabile intereselor poporulu rom. de catu cum fusese dupa assiedierea mai d'innainte a listei. — Vom vedè cum va reesi treb'a cu numirile d'in celle lalte comitate si d'in Transilvani'a, unde Sassii nesatosi au miscatu tote petrele d'a trage jarulu la oll'a loru.

Clubulu deputatiloru natiunali, — dupa unu lungu intervallu de adanca tacere, — incepe a da semne de vietia. Eri la 4 ore ser'a clubulu tienu conferintia. in care se luà conclusulu d'a se face una motiune de resolutiune, care subscrisa de toti membrii clubulu, la inchiarea desbateriloru generale a supr'a bugetulu, se va propune in camera. Spre formularea si motivarea propunerii clubulu insarcinà pre dd. deputati Mileticiu si Hodosiu, cari pregatira inca eri ser'a lucrarea, era adi deminetia presentandu-o gat'a, dupa cetiresi fipsarea definitiva se subscrisse de toti membrii, insarcinandu se dep. Mileticiu a o presentá la timpulu seu in camera. Se intielege ca clubulu propune a se refuzá votarea bugetulu.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 30 noevvre, 1871.

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedintia la 10 ore a. m. Guvernulu e reprezentatu prin ministrii: Lónyay, Paaler, Tisza, Tóth si Kerkapoly.

Presiedintele anuncia mai multe petitiuni juridictionarie, cari se trecu la comisiunea petitiunaria, d'impreuna cu petitiunile presintate deputatii Franc. Deák si Valentinu Zahornaczky. Dupa ace'a comunica, ca a primitu una epistola de la cont. Iuliu Andrássy, in carea dechiara ca, fiindu numitu ministru alu casei imperiale si alu afaceriloru esterne, i este preste potintia d'a correspunde si obligatiuniloru de deputatu, d'in care cauza si-depune mandatulu. (Aprobári viue in stang'a.)

Ludovicu Csernátony consente cu aplausele manifestate, dar' epistola cont. Andrassy totu-si nu o afla de correcta; ca-ci nu cu lips'a de tempu are se-si motiveze depunerea mandatulu seu, ci cu ace'a, ca dupa spiretulu constitutiunii oficiulu unui deputatu e incompatibilu cu postulu unui ministru comunu. D'ca singuru numai occupatiunea ar' fi indemnata pre dlu conte la acestu pasu, atunci forte multi deputati i-aru potè urmá esemplulu (Aprobári in stang'a.) — Presiedintele este insarcinatu a publicá alegeru noua in cerculu respectivu.

Deputatulu Ludovicu Binder (sasu) anuncia in una epistola adresata presiedintelui, ca si-depune mandatulu. Se va publicá alegeru noua.

Emericu Ivánka interpelleza ministerulu, daca are de cugetu a presintá camerei inca in sessiunea presinta proiectulu de lege despre organizarea camerei magnatiloru. (Aprobári viue d'in stang'a.)

Ioanu Vidliczka y adreseza ministrulu de justitia urmatori'a interpellatiune. Considerandu, ca guvernulu a dechiaratu in camera cu mai multe ocaziuni, ca cu 1 ianuariu 1872 va face se intre iu vietia organizarea judecatoriloru subalterne; considerandu mai departe, ca spre ajungerea directa a scopulu susu-numitu, a nune a introducerei noiui organizatiuni, — de-af de anulu nou ne despartu numai câte-va septemani, — guvernulu n'a facutu inca nemica, ce ar' fi transpiratu in publicitate, si de alta parte neci nu se dechiara, daca voiesce se amène terminulu statoritu pentru inceperea organizatiunii, si daca e, care e motivulu? considerandu, ca nesigurantia situatiunii infuintieza in modu stricatiou asupra justitiei, încatu adeca ea mic-sioreddia voi'a de lucrare a mai multoru membri ai judecatoriele-

loru subalterne, si preste putienu va ave de urmare un stagnare a justitiei, causata prin aglomerarea restantiloru; considerandu, ca esegintiele vietiei de dreptu pretindu una continuitate in cursulu justitiei si reclama, ca acèsta continuitate se nu se interumpa prin pasirea in vietia a noiui organizatiuni, ba — încatu e posibilu — neci se nu se conturbe; considerandu in fine, ca atatu interesele legale ale partitiloru litigante, catu si impregiurarea, ca judecatorii si tribunalele de prim'a instantia de acum'a, cari aru ave se delibere processele incurse cu privire la statorirea diferiteloru termine, — ceru ca pre langa fipsarea noveloru territorie judiciarie, se se publice si diu'a, in carea va ave se pasiesca in vietia nou'a organizatiune, — oratorele adres eza ministrulu de justitia urmatori'a interpellatiune: 1) Are de cugetu dlu ministru a face ca cu 1. ianuariu 1872 se pasiesca in vietia nou'a organizatiune? si daca nu, d'in ce cauza amèna inceperea introducerei acestei organizatiuni? 2) Ce mesuru a luat si va luà dlu ministru, ca continuitatea justitiei se nu se intrerumpa prin nou'a organizatiune a tribunaleloru, si preste totu justitia se remana scutita de conturbările, cari s'aru potè causá prin pasirea in vietia a acestei organizatiuni?

Nicolau Makszimovits interpelleza guvernulu, daca e aplicatu a presintá raporturi detaiate si tote datele (adece tote ordinatiunile privitorie la confiniulu militariu), pentru ca estu-modu se se inlesnesca una desbatere esacta a bugetulu pentru confiniulu militariu.

Tom'a Plachy interpelleza pre ministrulu de interne, ca ce pusetiune iè Dsa facia cu conclusele nelegale si neusuate ale congregatiunii generale ordinare a comitatulu Neogradu, tienuta in 21. noevvre, pria cari conclusiuni numita congregatiune a descousideratu despusetiunile si alegerile congregatiunii d'in octomvre, conchiamata a nune spre acestu scopu, si de una parte a facutu noue aleger atatu pentru presidiulu alegeriloru comunali, catu si pentru comisiunile judiciarie si verifcatorie, si apoi terminulu de alegere, fissatu pre 14. decemvre, l'a schimbatu pre 5. decemvre? — Are de cugetu dlu ministru a nullificá tote conclusiunile nelegale ale congregatiunii de la 21. noevvre, cari se referescu la acèsta afacere?

Tote interpellatiunile se voru comunicá ministriloru concerninti.

Colomanu Tisza a presinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a ar' ave se invite ministerulu, ca acestu-a se presinte camerei despusetiunile facute in privintia bugetulu confinielloru militari cu tote detaiurile lui; se dèe desluciri, ca intru catu s'au implinitu acele detoriatie, pre cari una parte a confinielloru militari a avutu de a le implini facia cu Croati'a-Slavoni'a, si in încatu s'a ingrigitu ministerulu de chiarificarea granitieriloru si de promoverea intereselor loru materiale si spirituale? Mai departe, se dèe desluciri, ca pre ce cale si in catu tempu are de cugetu a esecutá mesurile luate, ca acèsta parte insemnata a coronei magiare se ajunga a se bucurá de scutulu si drepturile constitutiunali? Pana atunci inse, pana candu ministerulu nu se va fi dechiaratu in acèsta privintia, si pana candu camer'a nu va fi decisu asupra dechiaratiunii, — camer'a se lase in suspensio tote acele posturi d'in bugetu, cari se referescu la confinielle militare.

Projectulu se va tipari si pune la ordinea d'lei in siedintia, in care va veni la desbatere partea aceea a bugetulu, carea se. referesce la confinielle militare.

Cont. Iuliu Szapáry pune pre biurulu camerei raportulu comisiunii centrale, privitoriu la proiectulu de lege despre afacerea refundării, si Ladislau Szógyényi raportulu totu alu acestei comisiunii despre modificatiunile camerei magnatiloru, facute la proiectulu de lege in privintia essecutoriloru judeciari. Ambele raporturi se voru tipari si pune la ordinea d'lei.

Camer'a trece apoi la ordinea d'lei alegerea unui notariu in loculu lui Ales. Bujanovics, si se alege Edmundu Szenczey cu 139 d'in 259 voturi.

Urmeza mai departe la ordinea d'lei: desbaterea generale a supr'a bugetulu anulu de pre1872.

Raportulu generale alu comisiunii financiare, precum si votulu separatu alu duoru membri ai acestei comisiunii, Colomanu Ghyczy si Paulu Szontágh, se considera ca celite.

Colomanu Széll, raportorulu comisiunii financiare, iè cuventulu si recumenda raportulu spre a se primi de baze pentru desbaterea speciale. Insfra datele si argumentele raportulu mai pre largu, polemizeza contr'a votulu separa-

tu, si, cu privire la deficitu observa, că acestu-a nu reprezintă micșorarea averii statului, că-și toate sumele d'în bugetu sunt în posesiunea statului numai sub alta forma, adică sunt investite.

Colomanu G h y e z y cetesce numarii d'în votulu separat, cari se referescu la detoriile Ungariei. Cele mai multe d'în aceste detorie s'au facutu, se dîce, spre a poté întreprinde investiture folositorie și rentabile. Resultatele in se nu se vedu nicaurea. Dreptu aceea oratorele, până candu nu va vedé rosultate, denega categoricu, că aceste investiture potu folosî ce-va. Guvernulu absolutisticu austriacu inca a mersu pre această cale la perire. Elu inca a observatu această maniera în raportelesale. Deficitulu eră mare, forte mare, și cu toate acestea elu desemnă situatiunea financiaria a imperiului în colorile cele mai splendide. Ero-gatiunile estra-ordinarie, cari se cereau odatat se iveau în fia-care anu, firesce, sub diferite titluri și sub alte masce. Incepura a se vinde călile ferate un'a dupa alt'a și a se procurá bani prin imprumuturi de loterie, etc., până ce în fine creditulu statului a peritu cu totul. Oratorele spera, că Ungaria nu va urmari acestu jocu sistematicu până în fine; ea se va feri a-si perde existintia de stat în acelu-a-si modu, care a condusu absolutismulu austriacu la naufragiulși ne-a facutu pre noi eredi ai lui.

Oratorele critica apoi raportulu comisiunii financiare, desfasura pre largu argumentele votului separat, alu carui scopu este, că să atraga atentiunea camerei asup'ra situatiunei financiare a țerei inca înainte de desbaterea speciala și, rezervandu-si dreptulu a vorbi mai pre largu cu ocaziunea desbaterii speciale, primesce bugetulu în generalu de base pentru desbaterea speciale.

Acum îd cuventulu Carolu K e r k a p o l y, ministru de fincie, și intru-o vorbire lunga și lata desfasura sorgintii venitului și cauzele deficitului. Elu se ocupa cu osebire de assertiunile oratorului precedent și între altele dîce: „Noi amu vendutu, s'eu vice-versa amu camperatu domeniile de la Gödöllő, Kisbér, Gőrgény și Fagarasiu. (Paulu Moricz striga „Destulu de reu!“) — Dica camperarea domeniilor de la Fagarasiu n'a adusu nice unu folosu, voiți să marturisescu, că pentru acestu bunu rescumperatu amu plătutu trei sute și vre-o câte-va mii de floreni, dar' pentru această suma amu capetatu atât'a pamentu, încatu ni s'a oferitu pentru elu una arenda de 40,000 fl. Afara de aceea capetaramu 32,000 jugere de paduri și hartie urbariale în pretiu de una millionu...”

Siedintia se redica la 3 ore d. m.

Siedintia de la 1. decembrie, 1871.

Presedintele Paulu Somssich deschide siedintia la 10 ore a. m. D'în partea guvernului sunt de facia ministrii: Lónyay, Pauler, Bittó și Kerkapoly.

Dupa verificarea procesului verbale alu siedintiei precedente, presedintele face atenta camerei, că prin alegerea lui Edmandu Szeniczey de notariu, comisiunea pentru censurarea diariului camerei a devenitu necompleta. — Dupa această presinta registrulu propunerilor, interpellatiunilor și alu proiectelor de legi, remase nedeliberate în lun'a lui noemvre, și trecute în agendele lunei lui decemvre. Registrulu se va tipari și impartii.

În fine anuncia mai multe petitiuni juridictionarie, cari se trecu la comisiunea petitiunaria d'impreuna cu petitiunile presintate de deputatii Colom. Tisza și bar. Stef. Kemény.

Dr. Svetozaru Miletics pune pre biurulu camerei unu proiectu de resolutiune, în privintia reincorporării confiniului militarului către Croatia. — Se va tipari și distribui.

Camera trece apoi la ordinea d'flei: continuarea desbaterii generali asup'ra bugetului de pre anulu 1872.

Mauritiu W a h r m a n n îd cuventulu, și, dupa ce face una comparatiune între desbaterile bugetelor d'în anii trecuti și între desbaterea de la ordinea d'flei, se apuca a combate imputatiunile votului separat și a-si motivá votulu seu în favorulu raportului majorității comisiunii. A vorbi în acelu-a-si tempu de deficite și de detoriile facute pentru acoperirea lui, este falsu. Deficitulu este deficitu numai până nu este acoperitu, înse indata-ce se acopere prin detoria, înceta d'a mai fi deficitu și se pface în detoria.

Necontenitu se afirma, continua oratorele, că ne poticnimu sub sarcin'a dărilor. Acest'a este una frase, care demustra contrariulu (dieu nu prea! Rap.). Asta-di potemu portá sarcinele mai usioru că mai înainte. Pretiulu pamentului s'a urcatu și creditulu a crescutu, oratorele voteza deci pentru raportulu majorității comisiunii.

Paulu M o r i c z combate assertiunea d'în urma a lui Wahrmann și dîce, că Dsa pricepe destulu de bine, pentru ce Dlu Wahrmann nu semte sarcin'a dărilor. Chiaru acestu-a este peccatulu actualului sistemu de dare; omenii cu parale, adica capitalistii, mai nici că seiu cari sunt sarcinele statului, pentru că aceste le porta mai numai proprietarii. Oratorele critica apoi procederea guvernului și voteza pentru votulu separat.

Eduardu H o r n condamna impartirea bugetului în ordinariu și estra-ordinariu. În țere adevratu constituționale nu esiste bugetu estra-ordinariu, nu existe în America, nu în Anglia, Prussia, Belgia, nu în Spania, Danimarc'a, Portugalia și nu în statele mai mici. Acestu sistemu, adop-

tatu d'în Franci'a, unde l'a introdusu Napoleonu III, este menitu spre a usiorá erogatiunile netemeinice, a usiorá insielatiunea. Voteza pentru votulu separat. — Tadeu P r i l e s z k y vorbesce contr'a lui Horn.

Gabrielu V á r a d y combate manierele comisiunii financiare, carea în ascunsu face imputatiuni ministrului de fincie și i tiene predice de correctiune, pre facia in se lu lauda și espune starea financiare în colorile cele mai incantatorie. Acest'a semena forte multu cu maniera unoru inventatori, cari în ascunsu în totu modulu si-areta nemulțumirea facia cu prunculu, ce li este incredintiatu spre educatiune; înse candu vine tatalu și întreba, că ce face copilulu, cum se porta, invetiatiunulu începe a-lu încarcá de laude și a-lu face esceliute non plus ultra. În fine voteza pentru votulu separat.

Ferdinandu É b e r vorbesce pentru raportulu comisiunii financiare, ér' Iuliu S c h w a r z și Mauritiu J ó k a i renuncia la cuventu.

Colomanu T i s z a polemizeza cu oratorii precedentii. Contr'a lui Wahrmann observa, că acestu-a are una innalta idea și opiniune despre stang'a, și una mica și debile idea despre sine și partitulu seu, dîca crede, că spre executarea toturor reformelor ar' fi fostu de ajunsu, că opusetiunea, care n'are puterea în manile sale, să fi compusu și presintatu unu programu, precandu drept'a de la putere n'a fostu în stare să faca acest'a. Oratorele desfasura apoi scopulu ce opusetiunea a voit a-lu ajunge prin presintarea votului separat, pentru care Dsa și voteza.

Siedintia se redica la 3 ore d. m.

Caransebesiu, 25 nov. n., 1871.

(Desluciri în privintia infiintiatulu gimnasiu realu inferioru

S'a exprimat dorintia generala în pretiunile nostre diuare nationale, că să se deé onoratului publicu informatiuni mai de aproape despre intemeierea și caracterulu noului gimnasiu realu inferioru d'în Caransebesiu. Satisfacundu acestei juste acceptări properam a dá d'în funte siguru în preintinsulu obiectu urmatori'a deslucire:

Pre basea reformelor publicate cu resolutiunea regesca d'în 8 iuniu a. c. pentru confiniile militare aveá să se institua în orasiulu Caransebesiu, în care se afla asediatu statulu majoru și oficiolatul administrativu alu regimentului confinariu romanu-banaticu Nr. 13. una scola cetatienescă superioara dupa modelulu unoru atari institute de invetiamentu d'în Germani'a cu speșele statului, precum ne-amu obiceiuitu noi a dîce.

Inteligintia, multa pucina, căta o avem în Caransebesiu cu binemeritatulu Domnu primariu Ioanu B r a n c o v e a n u în frunte, dupa consultări previe (prealabile) și cu Pré Santia Sa dlu Episcopu diecesanu Ioanu P o p a s u, considerandu cu totii și avendu în vedere, că scolele asié numite cetatienesci și-potu implini destinatiunea și misiunea loru cea bine-facatoria numai acolo, unde industri'a și comerciulu cu toti ramii lor au ajunsu la ore-si-care gradu alu dezvoltarei, precandu în confiniile militari, și anume în teritoriulu regimentului nostru romanu, precum și în impregiurulu lui provincialu, industri'a și comerciulu se afla în o stare de totu primitiva: d'în eceste și alte considerante inteligintia romana d'în locu se resolvi a petitiuni pentru infiintierea unui gimnasiu realu în locul asié numitei scole cetatienesci superioare. Prefectur'a militaria d'în Timisior'a resolvi pre temeulu unui rescriptu ministerialu petitiunea susu-atinsa în acelu intielesu, că infiintierea unui gimnasiu realu inferioru cu 4 clase, impreunatu cu o scola capitala populara, numita cetatienescă, era-si de 4 clase, în Caransebesiu numai în acelu casu se va poté aplicá, dîca comun'a politica de Caransebesiu va dá pentru prim'a instruire a gimnasiului odata pentru totu-de-un'a 1500 fl., apoi una subventiune anuale de 2000 fl. pre sem'a acelu gimnasiu. În momentulu primu sacrificiulu cerutu se pareá a fi de totu greu facia cu margintele mediloce materiale, de cari dispune comun'a nostra, mai alesu avendu în vedere alte sarcine mari, ce are și accepta dîns'a să le suporte. Dîca și aci ne ajutá cunoscut'a munificentia, Pr. S. Sa D. Episcopu diecesanu Ioanu P o p a s u, carele cu viua bucuria și rara promptitudine indata ce audí despre aplicarea conditiunata a infiintierii unui gimnasiu în Caransebesiu, se declará a luá a sup'ra sa suportarea p a r t i i a t r e i a cu 500 fl. atât'a sumei aversionale, ceruta pentru prim'a instruire, câtu și a p a r t i i a t r e i a a subventiunei anuale, în suma de 666 $\frac{2}{3}$ fl.

Usiurandu-se estu-modu sarcin'a, ce se cereá de la comuna, și dîns'a la întrepunerea Dlu primariu Ioanu B r a n c o v e a n u se invoí, onore și multumita ei, la restulu de bani, ce mai eră necesariu.

De sine se intielege, că dîndu-se în forma legala și tramitandu-se la locurile competente dechiaratiunile respective, în scurtu tempu urmá aplicarea definitiva a gimnasiului amintitu, carele s'a și deschisu cu clasea prima la 1. Novembre a. c. cu denumirea gimnasistului absolutu cu maturitate și teologulu Basiliu M a n d r e a n u de profesor provisoriu alu limbii latine, și avendu cele-lalte studie a se propune de o-cam-data de către invetiatiunii scolei cetatienesci de 4 clase, infiintiate în locul scolei normale erariale de 4 clase de până acum, care nu eră altu ce-va, decâtu o

pratoriu minunata a germanismului, și în care limb'a romana eră scosa afara cu totul.

În intielesulu reformelor publicate pentru confiniile militare cu susu-mentiuat'a resolutiune regesca d'în 8 iuliu 1871 și a ordinaratiunilor emise pre basea acelu-a-si, limb'a propunerii atât'a la scol'a capitala populara, numita cetatienescă, de 4 clase, câtu și în gimnasiulu realu inferioru s'a decretatu să fia limb'a materna a majorității copiilor, cari voru cercetá în fapta aceste institute de invetiamentu cu aceea apriata conditiune, pusa de subventionatori gimnasiului și primita degiá la locurile competente, că în acelu casu, dîca majoritatea scolariilor în gimnasiu n'aru fi romani, limb'a propunerii pentru roman'a, latin'a, geografia și istoria să fia totu-de-un'a limb'a romana.

Se cere înse de la professorii acestui gimnasiu, cu privire la celelalte studie, că să cunosca bine și limb'a germana și pre câtu este cu potintia și cea magiara că limba oficioasa a țerei, că asié dînsii să fia în stare a corespunde chiamarii lor și în acelu casu, dîca copiii cercetatori nu voru fi romani în majoritate absoluta.

În fine se constateza cu dorere d'în expositiunea de mai susu, că aceste institute de invetiamentu nu au caracteru nici confessionalu și, potemu dîce, nici nationalu, fiindu-că professorii se denumescu de-a-dreptulu de către organele publice politice. Dîca să ne mangaiámu, că ne-amu implinitu detoriint'a și mai multu de astadata nu amu potutu ajunge, să ne bucurámu mai departe, că acum dupa infiintierea acestui gimnasiu se voru poté pune conditiuni mai favoritorie culturai nostre nationale pentru aspirantii viitori la posturile de invetiatori și preoti pentru confiniile militare și pãrtile provinciale marginite cu acelea-si; să luám, mai departe, privintia și la impregiurarea, că tinerii nostri doritori de a trece d'în scolele populare în gimnasiu, d'în caus'a necunoscerii limbii magiare, în care eschisivu se propunu tóte studiile în tóte gimnasiile mici și mari, ce le avem în întregulu Banatu și anume la Timisior'a, Logosiu și Versietiu, sunt nespuse impededate în invetiatura și înainte, asié încatu d. e. în Logosiu în anulu scolaru trecut 1870/1 numai în clasea prima gimnasiala, dupa date statistice autentice, ce le avem la mana, între 30 scolari romani gr. or. 8 au raportatu secunde și 12 tertie, la care resultatu tristu caus'a principala este necunosceria limbii magiare.

Atari grentâti limbistice, la cari professorii neromani și necunoscutori de limb'a materna a scolariilor nostri nu voiescu a luá nici cea mai mica privintia, — ni causéza nespuse daune inaintării nostre în cultura, că-și se face urta copiilor nostri invetiatur'a și asié parasindu dînsii scol'a, ién, cum se dîce, lumea în capu, tacandu despre speșele enorme perdate ale bietiloru parinti, cari apoi prin atari exemple se ingrozescu și se disgusta cu totul de a mai tramite copiii la scole mai innalte.

Deci sperám, că celu pucinu atari grentâti, precum și alte inconveniintie legate cu locuintia copiilor nostri fãra supraveghiare și paza în orasiile mai mari și scumpe, că Logosiu și Timisior'a, nu vomu intempiná la gimnasiulu realu inferioru infiintiatu în Caransebesiu, despre care acceptám cu totu dreptulu, că la timpulu seu să se radice și devina gimnasiu realu completu cu 8 clase. B.

Comitatulu Timisiu, 24. noemv. 1871.

Onor. Dle Redactoru! Cu concederea Dtaie vinu a impartesi on. publicu de la „Fed.“ cum a decursu alegerea membriloru la municipiulu comitatului Timisiu, în cerculu de alegere Varadia, și a nume:

În 21. noemv. sosindu presedintele alegerii, dlu Rieger Balint, indata se latí vestea că numai popi nu trebuc alesi, și acelu-a care nu posiede de 2 ani $\frac{1}{4}$ de de sesiune pamentu nu pote fi alesu, mane di demanetia se infaciisara alegatorii d'în com. Varadia, Márcovetiu, Jabuca și Solcitia, cu totutulu abié vr'o 90, majoritatea înse d'în Varadia, — dîndu-i-se fie-carui alegatoriu câte o siedula de chartia alba, pre care aveá să se scria 7 nume, cari voiá elu să fie alesi. Acum'a să fi veditu cum sburáu siedule scrise gat'a, cari cu sil'a se obtrudeáu bietului alegatoriu, fãra a scí sermanulu, că cine e scrisu în siedul'a sa, și cine fauria siedulele aceste? decâtu fratii Ioanu și Traica Alesandrovics, intielesi cu cei-a-lalti aspiranti neromani că să triumfeze; ce ce s'a și intemplatu, că-și prin machinatiunile aceste demne de misticatoriiloru, se alesera, în locu de toti, 2 romani (dîca nu gresiescu) și 5 neromani, cu totul 7 membri, și anume: Ionu Alesandrovics (matadorulu misticatiuniloru), Ionu Cocora, Mihailu Remes, ingineriu, de nationalitate boemu, care nu numesce pre populu romanu, decâtu „G'sindl și Hunde“, Iohan Finke, ispanu în Varadia, Andr. Lilin, ispanu în Jabuca, Svetozaru Mihailovics, negutiatoriu în Varadia și I. Galgany, negutiatoriu în Márcovetiu, bulgaru de nascere.

Acesti-a au în congregatiunile viitorie a ne reprezentá pre noi romanii d'în cele 5 comune, de siguru ei voru să radice vocea lor pentru cascadearea limbii romane în administratiune și pre la judetie, cu unu cuventu se voru interesá multu de natiunea romana. Vai! și amaru!

Dorerosu lucru candu alegatorii d'în satele vecine protestara cu tota energi'a contr'a reprezentantiloru lor neromani, ér' romanii Varadeni cu multimea voturilor lor

prin amagirea fratiloru Aleandrovics et. xomp., reesi triumfatori! Ser'a apoi, dupa stralucitul rezultat ce lu reportara cei 2 frati (serbi de origine d'in Sasc'a) in contr'a romanilor, incepura a canta cu corulu lor u, landatu in nr. 67. alu „Albini“ d'ia an. curentu, „Se strigamu cu totii ur'a“ ect. de bucuria, si asié cantandu pãrã la bitu, unde erã pregãtitu unu ospetiu de càtra alesi pentru adãparea bietului poporu insielatu si sedusu; aici apoi waste, sberature, ect., de bucuria in sanetatea alesiloru lor u.

Acesti frati Alexandrovics au trecutu totu-de-un'a cã marfa nationala romana mascata, er' in fapta sunt cei mai mari tradatori, vedi bine cã au invetiãtu de la „taic'a“ lor u fia-ertatu, care e neuitatu la romanii varãdeni pentru lãptele sale tradatorie-pradatorie.

In fine servescã de onore parintelui V. Ogrinu d'in Marcovetiu, preotu fara parochia, care vrè sè figuredie de data si de serbu si de romanu, dar' romanu numai cu gur'a, pentru cã de ar fi dupa d-lui si d'in scaeti ar' face serbi, — care strigã intre poporu cã „papa nu ni trebuie, pop'a la beserica,“ fiindu-i inse rusine chiaru si de sine însu-si pentru astfelu de barfele, se facu nevedutu. V. P.

Romani'a.

Senatulul Romaniei.

Siedintia de la 3. neemvre, 1871.

(Fine.)*

Veni ministeriulu Ionu Ghica, in cabinetu si cu unu senatore. Atunci dsa celu d'antãiu felicitã pre Senatu. Urmandu, arãta cã ministeriulu Ionu Ghica depune camerei cestiunea Strousberg si se vede, cã cele doue raporte erau false. Tienù putienu acestu guvern, cã-ci sosi d'f'u de 10 Marte, care v'a adusu pre d-vostra, d-loru ministri. Candu a estu d-sa atunci d'in senatu cu d. Cesianu, audi pre ore-cine la scara strigandu: ura! traiesca d. generariu Tellu! Ce erã? A dou'a di d. Tellu erã ministru. A facutu reu acelu guvern, cã n'a versatu sange, cã-ci nu cadã. Vine dar' acestu guvern, sub impresiuni curiose: se scie siedintia secreta a Camerei, in care actualele primu-ministru veni sè spuna d'in partea Mariei Sale felu de felu de pretensiuni, veni sè o spaimente cu felu de felu de amenintãri. Guvernulu actuale vine la putere in modu clandestinu, in contr'a vointiei tieriei; nu la lumina, ci noptea si se formeza in ospelulu Iepurãnu. Vine cu omenii trecutulu sub egid'a unei persone onorabile. Aci se jocã una farsa: cine o scie, bine a facutu cã n'a spusu-o, cã-ci guvernulu a fostu primitu cu aplause in senatu. Ce se face? Se chiama d-nii vice-presiedinti ai senatulu cã sè ièe parte in guvern. D-nii vice-presiedinti mergu la d. Iepurãnu, sunt tienuti in anticamera, neprimiti in intru si tocmai dupa constituirea cabinetulu li se spune sè faca ce voru. Primiti acãsta rusine, d-loru Senatori? Continuandu, d-sa areta, cã s'a d'isu atunci de d. Florescu, cã d. Ionu Ghica vrè sè restorne pre Mari'a Sa Voda, sè se suie pre ruinele lui. Pastreza corespondintia secreta. Acestu guvern si-inaugureza venirea prin cererea cãtra camera a imprumutãrilor, a arbitrarului: camer'a stã indiferente si, cã respãta, e disolvãta. Vinu doue alegeri: falsuri, terore, violintie, totu se intrebuin-tãza. Acestu guvern sfidãza opiniunea publica. Pentru ru-sinea generale, impune a se alege la Argesiu d. Iepurãnu, omulu care presidase la versarea de sange de acolo. D. ministru Costa-Foru insotiesce in Moldov'a pre Domnitoriul, amenintia pre toti pentru alegeri, pre proprietari si pre profesori. Acestu faptu degrada guvernulu. Cã ministru sè aiba unu spriginu, s'a pusu pre langa Domnitoriul. Guvernulu actuale compromite in cestiunea Strousberg tier'a: aduce una conversiune si una concessiune prin care se diceã cã noi suntemu detori sè platimu, pre candu justit'ia d'in Berolinu diceã d'in contr'a. Acele proiecte au cadutu: d. Catargiu, de-si le subscriesese, a lucrãtu romanesce in acãsta cestiune. D. ministru de justit'ia a degradatu magistratur'a: d-lui, care strigã in contr'a ministeriului democraticu cã pectluiesce omenii, pectluiesce si mai reu asta-di, si de-grada mai terribilu. Prin anchete usiore destitue magistrãt'ii d'in tribunale si curti pentru cuvinte de incapacitate si de imoralitate; astu-felu cu tribunalulu de Ialomiti'a si in Moldov'a. D. ministru de justit'ia si-ièe si rolulu de judecatoriu: face una circulare prin care admite si Jidanii in magistratura, cã arbitri. Ore nu totu d. Costa-Foru a juratu pre Constitutiune? Otãrirea unui jidanu e unu actu formale! De unde, d-nule ministru, ai acestu dreptu? N'ai dreptu nici d'a interpretã, dar' d'a face legi? Daca senatulu vrè cã tier'a sè fie judecata si de Ovrei, apoi atunci despetim de ori-ce. Administratiunea a ajunsu sè nu mai dèe nici una garantia. Prefecti d-lui ministru sunt batuti, palmuiti. Administratiune nu esiste, ci politica: cetãtãanii sunt victim'a jafuriloru si asasinatelor. Cine ocupa posturile inalte in tiera? Rude d'ale d-loru ministri, cari n'au nici una temere, cari se ocupa numai cu interesele private, lãsandu societatea si ordinea in nesicurãntia. Mai toti prefecti sunt rudele d-loru ministri, favoriti d-loru.

D. Desliu arãta apoi, cã nici una securãntia nu mai esiste. S'au omoritu una multime de omeni, d. Stavru

profesore in Iasi, d-lu Vernescu si una multime altii. Prin aceste fapte guvernulu actuale a recitu tier'a de Domnu, care erã idolulu tieriei, care erã inbitu si care acum e atãtu de isolatu.

D. Primu-ministru protesta, cã d. Desliu vorbesce de Domnu. De aci se nasce unu sgomotu mare si in fine presiedintele e silitu sè suspinda siedintia. — La redeschidere D. Desliu, continuandu, regreta incidintele escatu. Sè fia bine constatatu, cã preocupatiunea sa, cã si a multoru-a, cari nu potu inecã ducerea situatiunei de aci, e cã voru sè spuna adeverulu si sè arete tronulu totu reulu, cã-ci in man'a sa stã indreptarea! D. Desliu arãta apoi cã acestu guvern a escelatu prin programe si uniforme. Lasati cã tier'a sè ve primescã fãra programme, domniloru ministri! Instrutiunea publica a fostu amaru lovitã. Destituirea profesoriloru d'in Botosiani nu si-o pôte nimene explicã. S'au destituitu ei pentru cã au vutu sè-si exercite dreptulu de alegatori? Sèu pentru alte cause? Tinerimea d'in Botosiani va fi recunoscutã d-lui ministru. In bugetu sunt fonduri alocate pentru scõle sãtesci. Aveti vre unu scõla in tiera? Nu. Ce se facu in veniturile alocate in bugetu apre acestu scopu? Nu scimu nimicu: bugetulu d'in anu in anu se rotundiesce si bani nu se scie ce se facu. D. Tellu, ministru de instrutiune, a desfiatãtu limb'a francesã, limb'a surorii nãstre, si a pusu in locu-i limb'a germanã. Instrutiunea publica, atãtu de trebuitãria tieriei, a cadutu de totu si nu suntemu mai bine de cãtu sub Regulamentu, candu celu putienu Domnulu ingrigiã sè se faca ce-va pentru d'ns'a. Tinerii, cari au facutu manifestatiunea de la sal'a Slatinenu au fostu condamnatu si guvernulu, in mesagiu, a inventatu si una lege in contr'a erorii: una utopia! Biet'a tinerime, cãtu e de maltratata! Beserica romana ortodocsa a suferitu grele iebiri sub acestu guvern: episcopii au ajunsu cã prefectii de districte. Preoti nu existu, servitiulu divin nu se mai tiene si pre morti i ingrogu primarii cu cantaretii, dandu-li cu cadelnit'a. Acãsta ati facutu: mai reu, dar' nu mai bine de cãtu fostele guverne. D. ministru s'a facutu si patriarhu: a ordonãta sè se descalugeresca cãte-va maice de la una monastire òre-care. Acãsta n'o poteã face d-lu ministru: una data sacrare indeplinitã, nimicu nu e de facutu; unu copulu botezatu nu-lu poti desbotozã. Ei bine, acele maice s'au descalugarita. Si altu ce-va. Maicelor de prin monastirie li s'a luatu si lãf'a ce eveau, astu-felu in cãtu cele mai tinere au ajunsu prin lume. Acãsta e moralitatea ce guvernulu imparte tieriei? — Financiele nãstre sunt asta-di mai rele cã ori candu. Detori'a flotante se diceã cã s'a stinsu: ea a crescutu si mai multu. Ministeriulu acestu-a, care acusa pre celu trecut, sum sicuru cã nu scie cãte remãsitie sunt de strinsu d'in tiera. Poi ce felu de financie faceti, daca nu sciti ce aveti de lãtu, daca nu ingrigiti de pung'a tieriei, daca nu sciti ce venitu are ea?

Venindu la armata, d. Desliu arãta, cã d'in nenorocire spiritulu de politica s'a introdusu si in ea. Tieriei nostre i s'a contestatu suverãntatea. In discursulu tronulu nu se d'ise nimicu despre bunele relatiuni cu poterile, cã-ci nu existu bune relatiuni. Prusi'a — alta-data amica — ne a contestatu suverãntatea, si pãna adi consulele Germaniei functioneaza fãra scrisori de acreditare. D. Desliu citescã tote avertimentele, tote ordinile publicate in Monitoru. Diarietile au vorbitu, au cerutu sè fia desmintite. Ei bine, guvernulu spune cã pãna acum n'are scrisori d'acreditare, dar' cã va avé. Cu asemenea degradãri guvernulu sè ne ierte! Nu mai e de suferitu: nu potemu sè ne perdemu lucruri pentru cari ne-amu versatu sãngele nostru de Romani. In diarietile straine figurã una scire: cã armat'a cu buges'a vrè sè ucida pre toti Nemtii; alta scire, cã la Botosiani s'a ruinatã sinagog'a Jidoviloru. Guvernulu n'a desmistitã tote acestea, si opiniunea straina ne considera cã barbari, cã selbatici. Chiaru daca lipsiã una lege, cine opriã pre ministri sè spuna cã tote acestea sunt calumnie? D. Desliu arãta, cã d-nii ministri i-au d'isu ieri d-lui: — nu ne faceti, cã apoi s'arãmãm Constitutiunea! Acãsta mi-a s'arãmãtu anim'a. In faci'a acestoru-a, tier'a totã se intrãba, daca acestu guvern mai pote traf sèu nu, cã-ci toti cauta asilu sè scape de dinsulu. Candu a venitu la putere, acestu guvern gasise ce-va: acum cãngren'a ne perde de totu. In man'a Senatulu stã d'a pune capetu totur-ru leleloru acestoru-a, daca va vré. De ace'a face urmatori'a:

MOTIUNE.

Considerandu, cã ministeriulu actuale s'a formatu nu numai in modu clandestinu, dar' si prin umilirea senatulu, care, chiamatu prin vice-presiedintisei a dã membrii actualulu guvern, au fostu tienuti in anticamer'a ospelulu d-lui Iepurãnu, pre candu in cabinetu se reconstituã guvernulu, fãra cã celu putienu sè-i consulte.

Considerandu, cã sub pretestu de a aplanã dificultãtile unoru invasiuni imaginãrie, cari au pusu temerea in tiera cã si in anim'a Domnitorului, in ce'a ce atinge dinast'ia, acestu ministeriu s'a urcatu pre sfãremãturele celui precedentu.

Considerandu, cã a compromisu situatiunea tieriei in cestiunea Strousberg, facundu declarare contrãria chiaru ma turisirei detentoriloru de obligatiuni, cari autoritatea judiciãria d'in Berlinu, au stabilitu cã Strousberg singuru este debitorulu lor u.

Considerandu, cã cu venirea-i la putere a adusu una perturbatiune generalã, atãtu in magistratura cãtu si in

tote ramurile de administratiune, ce'a ce pre de una parte a inspiratu fric'a si terorea in animele cetãtãeniloru, care — in vederea jafuriloru oficiale si asasinatelor particulãrie — i-a facutu sè aiba una neincredere completã in acestu guvern, er' pre de alt'a a facutu a se recif anim'a tieriei de alesulu ei, care mai inainte erã idolulu tieriei, idolatria la care poporulu are tãrea dorintia a se reintorce, disparãndu acesta stare a regimelului actualu.

Considerandu, cã instrutiunea publica a fostu amaru lovitã de ministeriulu actuale, prin destituirea profesoriloru de la Botosiani, si prin disparitiunea scoleloru rurale, lip-sindu astu-felu tier'a de fructele instrutiunii poporului, care pre langa soliditatea sciintieloru, ca nta sè poleiesca manier'a si limbãgiulu eleviloru, ce'a ce se cere a veni d'in esemplele ce este tienutu a dã insu-si capulu instrutiunii publice, precum si prin tendint'ia de a inlocuf limb'a francesca, care este universale si in aceea-si vreme chiaru limb'a surorii nostre de aceea-si ginte.

Considerandu, cã beserica ortodocsa a fostu greu isbitã de acestu ministeriu, care si-a manifestatu tendintie anti-canonice, si si-a insusitu atributiuni de patriarhu ecumenicu, dandu ordine de a se luã darulu de la persone monacale.

Considerandu, cã financiele statulu, degiã sdruncinate, in locu de a luã vre-una indreptare, indata dupa venirea la putere a acestui ministeriu, standu de a se votã legile financiare de antãia necesitate, acestu guvern s'a grabitu a disolve camer'a deputãtiloru, si nici macaru n'a luatu mesore iuti si energice spre a pune capetu delapidãrilor de bani publici, si a se constatã in modu pozitivu si implini remãstiele, ce'a ce ne-a pusu in trist'a positiune sè constatãmu cã, in intervalu de 8 lune, starea financiarã este mai compromisa, asemenea si incuriã culpabile a guvernulu; cã-ci, dupa legea de comptabilitate, delapidãrile se poteau pre-intimpinã printr'una priveghiãrie serioasã, sèu celu putienu nu se poteã urcã cif'rã lor u la unu gradu asié de inspaimentatoriu.

Considerandu, cã politic'a a condusu pre guvern in a desorganisã armat'a, destitundu si facundu stramutãri numai in interesulu mantinerii sale la putere, mergundu cu acãsta pasiune pãna a injosorã chiaru verdictulu jurãtiloru in dispretiu legiloru; cã-ci pre militãrii accitãti de d'nsii prin raportu cãtra Domnu, i-a pusu in neactivitate pentru cause judecate de justit'ia in favorea lor u.

Considerandu, cã in urm'a atãtoru nenorocite framentãri politice in tier'a nostra, misiunea acestui guvern trebuie sè fia reconciliãtoria, cã sè convingã societatea cã Domnitoriulu nu este de cãtu alu tieriei si, prin urmare, regimulu constitutiunalu si jun'a nostra dinastia a prinsu rãdecine puternice in acestu pamentu, d'in contr'a guvernulu a sfidatu opiniunea publica pãna acolo, in cãtu a numitu, spre batu-jocur'a districtulu Argesiu, de reprezentãntu alu seu chiaru pre acelu-a, care a presidatu la versarea sangelui alegutoriloru acelu districtu, ce'a ce a revoltatu si consciintiele cele mai apãtice si a desconsideratu guvernulu.

Considerandu, cã in totu timpulu acestu guvern tier'a a fostu prea reu represintata in strainetate, in cãtu chiaru imperiulu germanu, care se afla in legãture de sãnge cu dinast'ia nostra, a fostu silitu, in prevederea nerealisãrii unoru angãgiamente luate, sè ni conteste chiaru autonomi'a nostra degiã recunoscutã si respectatã de dinsulu in timpulu altoru guverne.

Considerandu, cã acestu guvern, spre a rensi in scopurile sale reactionãrie si neconstituionale, nu numai cã a compromisu in strainetate chiaru person'a Domnitoriului, dara s'a servitu in tier'a sa cã cu unu refrenu parlamentãriu cu abdicarea Domnitoriului, ceea ce a ingrigitu tier'a si a lovit-o in afectiunile meritate de alesulu ei, ravalindu maiestatea tronulu pãna a o tãraf in vertegiulu intrigeloru de partida.

Considerandu, cã chiaru intr'una siedintia secreta d'in d'ilele trecute, d. primu-ministru ne-a amenintiatu cu s'fãremãrea constitutiunii, daca nu vomu aprobã tendintiele ministeriului, ce'a ce a facutu sè se indigne chiaru maioritatea senatulu.

Considerandu inca, cã circulãrea data pentru admiterea Israelitiloru intre judecatori arbitri probãza pãna la evidentiã putienulu respectu cãtra Constitutiune si tendintie anarchice in contr'a stãrii de lucruri, afãtiãndu sentieimente de nationalitate si provocãndu ur'a.

Considerandu, in fine, cã pentru a asicurã viitorulu nostru constitutiunalu si a vindecã ranele trecutulu, er' mai cu sãma printr'acãsta nu a dã timpu de a se realisã amenintiãrea facuta de d. primu-ministru, nici de a se vidã cestiunea cãiloru ferate Strousberg sub acestu ministeriu care a compromisu-o, si si-a atrãsu cu dreptu cuvẽntu neincrederea tieriei.

Urmãza a ne servì cu persone, cari n'au angãgiamente de locu cu sfãremãturele trecutulu, si cari voru scif ce face cã pactulu nostru fundamentalu sè nu mai fia una literã mórta, si afectiunile poporulu sè radice prestigiulu tronulu atãtu de reu struncinatu: Senatulu nu mai are incredere in actualele guvern.

Ionu Desliu.

*) Vedi Nr. trecutulu alu „Fed.“

VARIETATI.

*(Avisu.) De ora-ce giurstarile nu-mi permitu de a mai portá oficiulu de cassariu la Associatiunea nostra nationala pentru cultura popurului de aici'a: rogu pre DD. membri ai Asociatiunei, cá pana la alta dispusetiune a directiunei de la 1. decemvre a. c. st. nou, sè tramita epistolele insarcinate cu bani domnului director secundariu Ioane Popoviciu Deseanu. Aradu, 15/27. noemvre 1871. — I. Goldsiau, m. p.

*(Frattetatea brasiovenesca in agonia.) Dupa foiele nemtiesci d'in Brasieu si Sabinu infrattetatea romanosecuesca d'in Braieu s'a facutu mare si larga spartura. Ungurimea ceruse cu mare scomotu si prin recurse innaintate pana la ministeriu, cá se li-se faca in Brasieu d'in averea allodiale una scola buna comunale. Sasii n'a vrutu a li face. Commissiunca ad hoc, compusa d'in Sasi si Romani, au votatu in contra cererii unguriloru, éra in plenu toti romanii votara cu Sasii. Se vorbesce si despre una bataia scárnava ce s'ar fi intemplat in 16 Noemvre, a. c. intre doi parveniti M. D. si A. P. amendoi ajunsi d'in nimica la stari si averi de a le noroculu orbu.

*(Ministrulu) de interne, in díllele d'in urma au terminatu intr'altele, statutulu de organizatiune a districtulu de Nasaudu.

*(Advocatu nou.) Dlu Ionu Mustetiu, actuariu la magistratulu d'in Pest'a, facu díllele trecute censur'a advocatiála d'in legile civile si cambiale. I-urámu succesu avorabilu pre nou'a sa cariera.

*(Inveninarea albineloru priu drojdie.) Unu cultivatoriu de albine d'in unu satu de langa Ien'a, dupa cum ni comunica Dr. Mirus in „Archivulu pentru Farmacia“, pentru cá se scape de albinele vecinului seu, inchidendu propriile sale cosnitie a asiediata langa unu stupu unu taieriu cu o compositiune de drojdie de bere si de miere. Resultatulu a fostu o morte in massa a albineloru vecine, cari gustara d'in acea compositiune, fiindu-cá drojdiele, abstragundu dela facultatea loru purgativa, au produsu in stomaculu albineloru ferberi si morte. Ferberia trecu si in stupulu langa care éra asiediata compositiunea, dupa cum s'a potutu dovedi d'in transformárele provocate in miere. Tribunalulu condamná pre ucidiatorulu de albine la inchisore de patru-spre-diece díle, precum si la suportarea speselor procesuali destulu de considerabili.

*(Cálike ferate transilvaniane.) Diariulu „Magy-Polg“ d'in Clusiu comunica cu privire la stadiulu, in care se afla de presinte construirea cáiloru ferate transilvaniane, urmatoriele detaiuri: Pre lini'a ferata Oradea-Mare-Clusiu se facu in continuu strafarmári si reparatiuni. Pre lini'a Clusiu-Turd'a, — carea are una lungime de 10 milluri, si carea dupa conventiunea inchiaata are sè se dee comunicatiunii in 1 octomvre 1872, — s'au inceputu lucrárele de construire, é' materialulu necesariu pentru ajustare este preparatu pentru transportare. Lini'a Tensiu-Sighisior'a 13¹/₄ milluri de lunga, este aproape gat'a, garele sunt degiá acoperite. Terminulu finalu pentru acésta lini'a a fostu 1 decemvre 1870. Lini'a Copsi'a-Sabinu, de 6 milluri de lunga, d'intre cari ⁴/₅ párti constructiune fundamentale si ¹/₁₀ párti constructiune superiora, sunt gat'a. Terminulu de deschidere a espiratu in 1 noemvre a. c. Pre lini'a Sighisior'a-Brasiovu, — carea are una lungime de 19 milluri si alu carei terminu de deschidere este 1 octomvre 1872, — s'au inceputu lucrárele de constructiune pre totindenea.

*(Descoperiri geografice.) „Pall Mall Gazette“ anuncia, cá societatea geografica si statistica d'in Francofurtu a primitu unu raportu interesante alu locotenintelui Payer, unulu d'in comandantii espeditiunii germane la polulu Nordu, datatu d'in 9. octomvre, de pre cost'a Norvegiei. Locotenintele Payer spune, cá espeditiunea sa este curatu preliminaru si n'a avutu altu resultatu de cátu d'a studiá marea cuprinsa intre Spitzberg si Noua-Zemble, si cá una a dou'a espeditiune mai considerabile va fi intre-prinsa in anulu viitoriu. Elu crede, cá descoperirea unei mári polare imense si deschisa intr'una regiune maritima impracticabile navigatiunii, si in care Russii, Svedii si Germanii in zedaru s'au incercatu a-si deschide una cale in 1868, este unulu d'in acele rezultate calculate, care va dá de sicuru cu totulu unu altu aspectu cestiunii polare si care trebuie sè serve de basa noua si incuragatoria pentru ajungerea la polulu Nordu. Asemene, adauge raportulu, marea Hariana se gasi de cátra exploratorii norvegiani libera tota de ghiacia si cá fú posibilu celoru d'antáiu a gasi ghiacia chiara in vecinatatea insulei Albe; asemenea si posibilitatea d'a poté merge tomn'a de la marea Nouei-Zemble la Polini'a, in Sudulu Siberiei, s'a demonstratu cá unu lucru sicuru. Una enorma regiune, considerata cá inghetata, trebuie sè dispara astu-felu d'in cartele marine. La cestiunea d'a se scí cum espeditiunea a potutu ajunge la rezultate asié de

diametralu opuse celoru obtinute in precedentele espeditiuni, navigatorile-esplore germanu respunde: „Solutiunea acestei probleme constá in faptul, cá mai tote cele-l-alte espeditiuni sosira in acésta regiune forte curundu, de-si plecaseru prè tardíu, cá-ci period'a favorabile navigatiunii este ace'a a tomnei. Afara de acestea, tote espeditiunile s'au apropiatu de cost'a Nouei-Zemble séu de a Spitzbergului, pre candu partea cea mai practicabile a márii Nouei-Zemble, pentru a merge la Nordu, pare cuprinsa intre 40 si 42 grade lungime de Vestu. Trecundu pre asta cale, ajunseramu cu usurintia la 70 grade latime de Nordu, si lips'a de alimente ne impedeá a merge mai departe spre Nordu. Caus'a cea mai probabile a lipsei de ghiacia in márele Nouei-Zemble, in timpul stagiunei de tomna, provine d'in influenti'a golfulu Stream — curintele golfulu — influentia ce nici una data nu se simte pre cost'a insulei Grenland'a. In septemvre, temperatur'a apei in acésta mare este cu 3 si 5 grade centigrade mai radicata de cátu a atmosferei. Curintele se indrepteá cátra Nordu-Vestu si marea intr'acolo este preste mesura de otravitoria; colorea i este de una albastrime inchisa, asemenea cu a curintelui d'in gollu. Dupa observatiunile mele, adauge raportulu, s'ar paré cá la inceputulu tomnei golfulu Stream lasa cost'a Nouei-Zemble, spre a merge mai la Vestu, unde se stabileste intr'una regiune mai vasta. Stratele de apa calda sunt de una adancime variata, si curintele perde d'in form'a sa cu cátu inaintéza spre Nordu. D'in punctulu de vedere industriale, este de notatu, cá marea Nouei-Zemble, pre care nici una data nu s'a navigatu, e forte bogata in balene.“

*(Una interpelatiune cátra MacMahon.) Cartea generalulu de Palicao intitulata „unu ministeriu de resbelu de 24 díle“ contine una scrisore memorabile primita de acestu generalu, indata dupa intrarea sa in ministeriu, dela unu generalu d'in corpulu lui MacMahon. Autorulu scrisorii constata antáiu trist'a stare a Intendintei inca dela inceputulu resbelulu. „Antáiuulu lucru, ce ni diceá comandantii mitraleseloru, continua elu, érá sè se economiseze munitiunea, pentru cá acésta se aflá in mica cantitate. In faptu tote mitralesele trebuira, in lupt'a d'in 6 Augustu, precum si alte baterie, sè paresesca campulu de lupta, cá sè-si procure noue provisiuni d'in parculu de reserva, care érá prè putienu ingrigtu. Candu se dede in acésta dí ordine sè se aruce in aeru una punte, nu se gasi in totu corpulu de armata, nici la artileria, nici la genú, cea mai mica cantitate de pulbere. Celu mai reu este apoi, cá artileri'a nostra, lucru deplorabile, nu egaléza pre cea prusiana, nici in calbrú, nici in numeru. Tunurile de patru pundi ale nostre, frumose jucarie in una espositiune, nu potura unu singuru momentu sè se tiena in faci'a celoru de duoi-spre-diece pundi ale Prusianiloru; distantia, sigurantia si iutié'a bataei, totulu fára comparatiune, este mai perfectu la inimicii nostri. Pre candu artileri'a nostra nici-una data nu se poté tienie, a Prusianiloru parasia positiunile sale numai cá se inaintedie; se para cá nici una-date nu érá lovita de a nostra, si se miscá cu aceea-si indiferentia si aceea-si precisiune, precum la loculu de exercitiu. . . Ceea ce ni lipsiá mai alesu in lupt'a de la 6, érá artileri'a, pre candu a Prusianiloru se aretá tocmai inabusitoria. Acestu faptu érá asié de evidinte, incátu celu mai d'in urma si mai putienu inteligente soldatu lu recunosceá. Singurele arme, cari érau in adeveru la nivelu, sunt acelea, cari tocmai nu sunt considerate cá lucru de invetiatura. Candu voiá sè introduca cavaleri'a, doue brigade de cuirassieri navalá de una data in infanteri'a inimica, pre cari acésta i nimic'a. Cátu pentru infanteria, a acésta fostu eroica. . . De energi'a ei perderile suferite ni dá una idee: terminulu mediu in perderea oficiariloru este 40 pana la 60, acelu-a de soldati 1200 pana la 2200. . . Si apoi, generale pentru ce, candu are cine-v 200,000 ómeni in mana, cari sunt lesne de concentratu, pentru ce trebuie a lasá fia-care corpu, unulu dupa altulu, sè fia opresse de mass'a inimiciloru. . . pentu ce, candu vede cine-va batali'a perduta, sè nu utilizedie energi'a remasului d'in trupe, spre a dá inca la timpu ordinile de retragere, cá sè scape bagagele, cassett'a de resbelu si artileri'a de reserva? De ce sè se arete acestei masse de ómeni si de cai una singura lini'a de retragere, pre care nici nu se potú miscá, nici a stá regulatu, pre candu fia-care comandante, daca i s'ar fi aretatu d'innainte unu puntu de concentratiune, poté conduce acolo mai rapede si mai lecu divisiunea sa. . . Atingu aceste intrebari numai in trécatu, ele sunt de una natura delicata. Intiegeti, generale, de ce nu potú spune mai multe.“

Consemnarea onorab. domni contributori, cari cu ocasiunea ajunului unulu nou concursera cu ajutorie materiale cu scopu de a miciorá sarcin'a de 500 fl. v. a. cá pedepsa ajudecata junelui diaristu Ionu Porutiú, fostu redactore interimalu alu diariulu politicu „Federatiunea“, si a nume:

Ioane Bartolomeu, I. Brancoviciu, Albrecht, A. Vasilieviciu si N. Posta, câte 2 fl.; M. R. Stojkovits 5 fl.; Müller, Ecat. Binder, G. Dicu, G. Baiasiu, T. Serbu, P. Bona, I. Saco-

sianu, G. Palei, M. Panker, Aliquis, I. Lichtenkert, Popoviciu, A. Schöner, N. Brancoviciu si I. Petia, câte 1 fl.; M. Bijú 70 cr.; Const. Sugrafu, T. Calinescu, C. Burdia, Z. Tatuca si T. Ursulescu, câte 50 cr.; Carpeanu, Ad. Gamber, N. Teodoroviciu si Ach. Velcu, câte 30 cr.; I. Balanu, A. Mihaiu si C. Popoviciu, câte 20 cr.; la-olalta 35 fl. v. a. d'in care suma, subtragundu-se 50 cr. pentru speditiune, re-manu 34 fl. 50 cr. v. a. — Caransebesiu, 30 iuliu 1871.

Sciri electrice.

Praga, 30. noemvre. „Pokrok“ díce in unu articlu — a carui idee e scosa, precum se vorbesce, d'intrunu memorandu alu lui Rieger cátra tiarulu russescu, — cá caderea articiloru fundamentali ar'fi unu semnu alu celei d'antáiu victorie pangermanice in cestiunea orientale, si cá Russi'a n'ar fi facutu nici unu pasu spre a delaturá caderea slaviloru d'in Ostrunguri'a.

Cettinea, 30. noemvre. „Cernagores“ díce: Serbi'a si Muntenegrulu, intarite prin amicitia Russiei, potú face impreuna ori-ce miscare armata. Unu resbelu cu Port'a nu mai este de parte, de ora-ce ele si-au cascigatu acum sprigunulu necesariu.

Brusell'a, 30. noemvre. Demonstratiuni noue contra ministeriului si contra-demonstratiuni; una multime de garde civile umblau cu puscele intorse in susu; multimea s'a trasu cátra palatiulu regelui.

Praga, 1. decemvre. Guvernulu russescu a comandatu aici 5000 de giamantane (coferi) pentru oficieri.

Roma, 28. Nov. Multe municipie si corporatiuni tramisera regelui si guvernului Italiei adrese de fericitare. — Una scire electr. privata cu dat'a 29 Nov. assecura, cá Ponteficele primindu una adresa ce i se presentá de cátra mai multe persone, cu acésta ocasiune ar'fi protestatu in modu resolutu in contra a ori ce idee de invoire cu regatulu Italiei. (Pap'a totu protestedia de trei decennie, fára ca sè fia potutu oprí cursulu lucruriloru, precum nu se pote cu posturi si rogatiuni a se oprí curgerea apelor. Interessulu márei natiumi italice, allu ginteii latine intregé si allu inse si besericeii catolice cere imperiosu invoirea. Pap'a ar'face multu mai bine: a tinde manu spre pace si a-si deschide gur'a spre rogatiuni de binecuventare, decátu spre proteste si anathema Red.)

Nou-Eboracu (New-York), 28. noemvre. Coler'a desaparú in Halifax inse epidemia versatului seceru cumplitu in Filadelfia, Nou-Eboracu si alte locuri.

Viena, 1. dec. Principele Metternich caletoresee septeman'a venitoria la Parisu, pentru a presintá presiedinteli litterele sale revocatorie. Cont. Hoyos conduce interimalu afacerile in Parisu; de successorile principeli Metternich se numesca Apponyi, Kubeck, Chotek.

Brusell'a, 1. dec. Anethan dechiará in camer'a representantiloru: Cerendu regele portu-foirile nostre, noi i le-amu redatu; in faci'a acestei situatiuni invitámu camer'a sè se prolungesca.

Parisu, 1. dec. Thiers va ceti luni in Adunarea nationala messagiulu despre situatiunea presinte, fára de a atinge cestiunile constitutiunii.

Bern, 1. dec. De presiedinte alu adunarii federatiunii s'a alesu Weltli, de vice presiedinte Cersoli, si de presiedintele federatiunii Borel d'in Neuenburg.

Burs'a de Viena de la 1. decemvre, 1871.

5% metall.	58.20	Londra	116.29
Imprum. nat.	67.85	Argintu	116.—
Sorti d'in 1860	101.60	Galbenu	5.55
Act. de banca	814.—	Napoleond'or	9.28
Act. inst. cred.	316.60		

Propriet., edit. si red. respundiet.: **ALES. ROMANU**